

Seznam příloh

Příloha 1 – Canisterapeutické aktivity realizované ve třídě Soviček, s dětmi ve věku 5 let

Příloha 2 – Rozhovory s pedagožkami

Příloha 3 – Certifikáty canisterapie

Příloha 4 – Fotky ze třídy Včeliček, dvouleté děti

Příloha 5 – Fotky ze třídy Soviček, pětileté děti

Příloha č. 1:

Canisterapeutické aktivity realizované ve třídě Soviček, s dětmi ve věku 5 let

Druhy aktivit

Činnosti jsem rozdělila podle zaměření na:

- 1. zábavné aktivity**
- 2. fyzické aktivity**
- 3. vzdělávací aktivity**
- 4. sociální aktivity**
- 5. umělecké aktivity**

Popis jednotlivých aktivit:

- Výchovně vzdělávací cíle
- Příklady aktivit se psem
- Popis konkrétní realizované hry
- Zhodnocení – individuální přístup, reflexe dětí, učitelky, sebereflexe
- Evaluace cílů a kompetencí

1. Zábavné aktivity

Pozitivní atmosféra je klíčová pro efektivní učení a budování silného vztahu, proto jsem se rozhodla začít s dětmi zábavnými činnostmi. Radost z her buduje vzájemné pouto a důvěru. Pes zažívá pozitivní zkušenosti s dětmi, zvyšuje se jeho motivace k učení a posiluje svoje sebevědomí.

1.1 Výchovně vzdělávací cíle

Děti se psem rozvíjejí společné vztahy, prožívají příjemnou a zábavnou atmosféru a poznávají emocionální uspokojení.

1.2 Příklady zábavných aktivit se psem

- Pejsku, mlsej - pokládání pamlsků na různé části těla
- Pejsku, hledej hračku
- Obrázek z granulí
- Pes pacientem
- Vodní zábava – hry dětí a psa u vody
- Fotografování – děti fotografují psa v různých situacích
- Hry s novými (psími) interaktivními hračkami

1.1 Popis konkrétní realizované zábavné hry, Pejsku, mlsej

Tato hra posiluje zábavnou a hravou atmosféru a interakci dětí a fenky. Děti sedí v komunitním kruhu, jsou vyzvány, aby na určitou část svého těla položily psí pamlsk a počítaly s tím, že fenka se této oblasti dotkne.

Průběh hry

Děti si rozmyslí, na jakou část těla si pamlsk položí. Nehrají všechny děti najednou. Jsou vybrány dvě a ostatní přihlíží. Po umístění pamlsku na tělo, volají fenku k sobě. Ta přichází a hledá. Po té, co fenka pamlsk najde a sní, jsou vybráni další hráči.

1.2 Zhodnocení zábavných aktivit

Dětem přišly dotyky psího čenichu legrační. Tak se někdy stalo, že jim pamlsk z těla spadl a hledání pokazily. To však nezkazilo příjemnou a veselou atmosféru ve třídě. Naopak tato událost přispěla k větší radosti. Fenka přibíhala na zavození dětí, neměla problém jídlo objevit. Líbilo se jí, že je odměněna. Po osmém opakování na ní byla patrná únava. Bylo nutné s činnostmi přestat, aby si mohla odpočinout. Děti si vybíraly tyto části těla – dlaň, nárt, břicho, záda, paži, stehno apod. Obličej si nevybral nikdo. Děti chtěly hrát hru déle, ale psí kamarádka už byla unavená.

Individuální přístup

Zhodnotím přístup chlapce, který se psů bojí.

Chlapec nikdy nehrál hru, při které by se musel dotknout psa nebo naopak. Jediné aktivity, které se účastnil, bylo stavění obrázků z granulí. Zde žádný kontakt se zvířetem nebyl.

Reflexe dětí

Děti se vyjádřily: „Bavilo mě, že mě Elí poslouchala.“ „Udělala, co jsem chtěla.“

Jejich sebevědomí posílilo to, že na ně pes reagoval a splnil, co po něm žádaly. Děti považovaly činnosti za legrační.

Reflexe učitelek

Paní učitelka ocenila zábavnost her, příjemnou atmosféru a rozvíjející se vztahy dětí a psů. Souhlasila se mnou, že tyto činnosti přispívají k hlučnosti ve třídě a zřejmě fenku obtěžují. Domluvily jsme se, že napříště budeme děti v hlasitosti usměrňovat.

Sebereflexe

Hry přinesly mnou očekávanou radost a důvěru dětí ve zvíře. Ocenila jsem, že děti navazují s fenkami hlubší vztah. Stanovila jsem si za úkol vymyslet, jak pokračovat v činnosti bez psa, pokud je unaven.

1.3 Evaluace cílů a kompetencí

Na základě pozorování, reflexe dětí a kritiky učitelky se pokusím zhodnotit naplnění cílů směřujících ke kompetencím vycházejících z RVP PV.

Výchovně vzdělávací cíle:

1. Děti se psem rozvíjí společné vztahy.
2. Společně prožívají příjemnou a zábavnou atmosféru a poznávají emocionální uspokojení.

Děti a fenky bez problémů navázaly společný vztah. Z radostné atmosféry ve třídě se dá říci, že i druhý cíl se podařil.

Směřovali jsme k těmto **klíčovým kompetencím:**

„kompetence k učení: Dítě si dovede aktivně všimnout dění kolem sebe.

kompetence sociální: *Dítě projevuje citlivost a ohleduplnost a napodobuje prosociální chování*“ (RVP PV, 2021, s. 11, 12).

Na základě pozorování a hodnocení paní učitelky jsem došla k závěru, že děti aktivně reagovaly na nové podněty, chovaly se citlivě a ohleduplně k živému zvířeti a snažily se napodobit laskavé chování dospělého.

2. Fyzické aktivity

Fyzické aktivity mají mnoho předností, např. podporují celkový rozvoj, zdraví a zlepšují náladu. Pravidelná fyzická námaha pomáhá vyčerpat přebytečnou energii, což vede ke klidnějšímu chování. Společné hry podporují vzájemnou spolupráci a komunikaci.

2.1 Výchovně vzdělávací cíle

Děti rozvíjí pohybové schopnosti a dovednosti - koordinace pohybu. Společně s fenkami spolupracují a posilují vzájemné vztahy.

2.2 Příklady fyzických aktivit se psem

- Pohybové hry – skákání přes překážky
- Prolézání obručí
- Venkovní hry – procházky
- Rychlostní běh k cíli
- Překážková dráha pro psa
- Házení míčkem
- Hra na schovávanou
- Fotbal – pes jako spoluhráč

2.3 Popis konkrétní realizované fyzické hry, Překážková dráha pro psa

Děti z různého náčiní postavily překážkovou dráhu. Překážky byly zaměřené na skoky, prolézání, probíhání a lezení. Děti nejprve pohyb předvedly a fenka je měla napodobit.

Průběh hry

Fence se však cvičit nechtělo. Ke canisterapii nepatří násilí nebo příkazy, a tak jsme pamlsky a pochvalami fenku motivovali k činnosti. Cvičení probíhalo tak, že jedno dítě bylo „trenérem“ a ostatní přihlíželi. Dítě – trenér zjistilo, že pokud předvede překonání všech překážek najednou, tak fenka cvičit nezačne. Zkusili jsme jinou variantu. Dítě zvládlo jednu překážku a hned zavolalo na zvíře. Na to už fenka reagovala.

2.4 Zhodnocení fyzických aktivit

Pes děti přirozeně motivoval k pohybu. Tím, že děti zaujaly role trenérů a cvičitelů, tím se samy motivovaly k aktivitě. Ve fence měly kamarádku, která je napodobovala, běhala s nimi a vůbec jí nevadilo, že někdy prohrála. Byla nekomplikovaným partnerem. Občas jsme museli reagovat na to, že se jí cvičit nechtělo. Museli jsme vymyslet jiný postup, než jsme si na začátku připravili – viz výše.

Zjistila jsem, že pokud děti cvičí samy bez zvířete, jsou hlučnější. Paní učitelka mě informovala o tom, že děti, které neměly pohyb rády, jej nyní přijímají lépe. Mají radost, že na ně fenka reaguje, že ji mohou vést na procházku apod. Pohyb už nevnímaly tak negativně, protože na prvním místě jejich zájmu byl pes.

Bezpečnost: Při těchto hrách bylo třeba dbát zvýšené pozornosti, aby nedošlo k úrazu nebo nevhodné reakci ze strany dětí či psa.

Individuální přístup

Chlapec si zvykl (po dvou měsících), že fenka chodí do třídy pravidelně. Snesl její přítomnost, neděsila ho, ale nikdy ji sám nekontaktoval. Když se k němu zvíře přiblížilo, otáčel se od něj. Hry dětí s fenkou pozoroval.

Reflexe dětí

Děti bavila společná hra a opět se potvrdilo, to co v předchozích aktivitách, že je baví, když je někdo poslouchá.

Otázky:

1. Která hra se ti líbila nejvíc?

2. Která nejméně?
3. Co šlo lépe tobě co fence?

Odpovědi:

- a. Na první otázku odpovídalo téměř každé dítě jinak. Nejvíce se líbil rychlostní běh, házení míčku.
- b. Nejméně se líbil fotbal se psem – „Elí hrát neumí, pořád nám bere míč.“

Děti měly pravdu. Fenka Elí „fotbal hrát“ neuměla. To, že děti koply do míče, brala jako výzvu – chytni a přines. Děti se na ni zlobily - že s ní není hra.

- c. Zde děti opět odpovídaly odlišně:

- Co šlo lépe tobě?

Prolézání překážek, fotbal.

- Co šlo lépe fence?

Běh a skákání.

Reflexe učitelky

Paní učitelka kladně hodnotila, že díky Elí se začaly hýbat i ty děti, které tuhle potřebu předtím příliš neměly. Motivací pro ně byla fenka samotná.

Sebereflexe

Při těchto činnostech jsem měla trochu strach, aby nedošlo k úrazu. Při pohybových aktivitách je snadné se zranit i bez psa. Proto jsem velmi pozorně sledovala každou situaci a fenku si hlídala. Měla jsem velkou radost z toho, že fenka motivovala děti k pohybu.

Ve hře „Fotbal s fenkou“, nastala situace, kdy ji jeden chlapec odstrkoval ze hry.

Nezlobil se na ni, ani nekřičel, jen nechtěl, aby jim brala míč. Chápala jsem jeho chování, nikdy tuto situaci nezažil, proto reagoval podle svého. Vysvětlila jsem mu, jak se k psovi správně chovat, když nechci, aby něco dělal.

Vysvětlení:

„Elí je cvičená, proto jí stačí dát příkaz „nesmíš“ nebo ukázat na místo a říct „zůstaň“. Strkat do ní nebudeme, neví, co to znamená a mohla by si to špatně vysvětlit.“ Chlapec vysvětlení přijal.

2.5 Evaluace cílů a kompetencí

V hodnocení mi opět pomohla reflexe dětí, hodnocení kolegyně a vlastní pozorování.

Výchovně vzdělávací cíle

1. Děti rozvíjí pohybové schopnosti a dovednosti - koordinace pohybu.
2. Společně s fenkami spolupracují a posilují tak vzájemné vztahy.

Fenka a hry (s ní) nutně vedly ke společnému pohybu. Děti rozvíjely rychlost (běh), obratnost, hody míčkem. Učily se dávat povely: „přines, pusť, čekej“ a zvíře je poslouchalo. Tato spolupráce děti těšila. Děti se musely učit přijímat prohru. Při běhu k cíli, nikdy nezvítězily.

„Klíčové kompetence:

kompetence k učení: Děti uplatňují dovednosti v praktických situacích.

kompetence k řešení problémů: Děti řeší problémy na základě zkušeností a vymýšlí nová řešení.

kompetence komunikativní: Děti rozšiřují svou slovní zásobu.

kompetence činnostní a občanské: Děti se chovají odpovědně s ohledem na zdraví a bezpečí svoje i okolí“ (RVP PV, 2021, s. 11,12,13).

Povely i chování ke zvířeti, které se děti naučily, využily prakticky. Naučily se nová slova a další odposlouchávaly od kamarádů. Vedli jsme děti k ohleduplnosti a bezpečnému chování, ale bylo potřeba stále je připomínat.

3. Vzdělávací aktivity

Vzdělávací hry jsou důležité nejen pro rozvoj dovedností a vědomostí, ale také pro budování silného vztahu. Společné vzdělávání posiluje vzájemné porozumění dětí a psů. Vzdělávací aktivity učí děti odpovědnosti, péči o jiné bytosti a komunikaci s ostatními.

3.1 Výchovně vzdělávací cíle

Děti zdokonalují dovednosti v oblasti jemné motoriky. Rozvíjejí dovednosti umožňující vyjádřit prožitky. Seznamují se s elementárními poznatky o psovi domácím a tím posilují vzájemný vztah. Učí se vyjadřovat v delších větách.

3.2 Příklady vzdělávacích aktivit se psem

- Hledání předmětů v místnosti
- Hmatem poznáváme části těla psa
- Čteme psovi
- Poznáváme psí dovednosti
- Máme dva psy – hledej rozdíly a podobnosti
- Najdi a pojmenuj – části těla – obrázek a živé zvíře
- Zapamatuj si – hygienické psí předměty
- Výcvik poslušnosti
- Hledej zloděje – rozvoj logického myšlení
- Vyprávíme psovi

3.3 Popis konkrétní realizované vzdělávací hry, Hmatem poznáváme psa

V této hře poznáváme hmatem jednotlivé části těla psa. Učíme se části pojmenovat a říct její konkrétní charakter. Děti sedí kolem fenky, jedno po druhém se jí dotýká a popisují, co cítí. Zda je povrch hrubý, studený, teplý apod.

Průběh hry

Dítě si k poznávání vybere tu část těla, kterou ještě nikdo nepopisoval. Má za úkol o ní říct co nejvíce poznatků. Děti se snažily vystihnout hlavní rys části těla.

3.4 Zhodnocení vzdělávacích aktivit

Děti si pozorně a jemně prohmataly vybranou část psího těla. Nebylo těžké popsat teplotu packy, břicha apod., také že je chlupatý a měkký. Neuměly přesně vyjádřit - drsný (polštářek packy) a jemný, děti říkaly – tvrdý, „takový plyšový“. Poznávaly nová slova, učily se ohleduplnosti a trpělivosti.

Děti činnost bavila. A tak když fenka odešla, zkoumali jsme svoje části těla. Fenka je pro děti motivující. Pokud je přítomná, hru hrají ochotněji a klidněji.

Tyto aktivity rozšiřují znalosti o psech - o částech těla, vlastnostech, potřebách. Stavěly dítě do role vypravěče. Dítě si mohlo zkusit být majitelem/trenérem. Předškoláci poznali nová slova – kartáč, vodítko, obojek, drsný, jemný apod. Děti byly zvědavé, soustředěné, aktivně se zapojovaly.

Individuální přístup

Chlapec se účastnil všech činností. Se zájmem poznával psí hygienické předměty, vyslechl si vlastnosti psa a části jeho těla. Uměl s námi zopakovat pravidla chování k psovi. Ostatní činnosti pozoroval, psa nekontaktoval. Odvracel se od něj.

Reflexe dětí

Po skončení každé aktivity jsem se dětí ptala, zda se jim hry líbily a proč.

Zde jsou příklady některých odpovědí:

1. „Mohla jsem Elí napálit (při schovávání předmětů).“
2. „Protože byla šikovná, všechno uměla (výcvik poslušnosti).“
3. „Poslouchala mě (výcvik poslušnosti).“
4. „Vypravovala jsem jí svoji pohádku a mohla jsem jí u toho hladit, to se mi líbilo.“
5. „Líbil se mi její kožich. Byl teploučký.“

Reflexe učitelky

Paní učitelce se líbil zájem dětí o činnosti a jejich zvědavost. Překvapilo ji, že si nepamatují některá nová slova, např. „vodítko“ jsme je učily asi týden (vedeme psa). Kladně hodnotila klid při činnostech. Podle ní byl rozdíl, když podobně klidové aktivity dělali bez psa.

Sebereflexe

Byla jsem překvapená, že se chlapec, který se bojí psů, stále odvrací. Konzultovala jsem tento postřeh se zkušenou učitelkou a canisterapeutkou, s paní zástupkyní. Její zkušenosti s dětmi, které se psa bojí, byly stejné. Po dlouhodobém (1 rok) setkávání se postoj dítěte k psovi nezměnil, dítě zůstalo odmítavé nebo netečné.

Líbila se mi pohodová atmosféra při hrách, zvědavost a akčnost dětí. Děti si přály, aby je Elí navštívila společně s Betynkou (druhá fenka). A tak jsem zařadila hru – „Poznáváme rozdílly“. Děti měly ze dvou zvířat ve třídě velkou radost.

3.5 Evaluace cílů a kompetencí

Výchovně vzdělávací cíle:

1. Děti zdokonalují dovednosti v oblasti jemné motoriky.
2. Rozvíjejí dovednosti umožňující vyjádřit prožitky. Učí se vyjadřovat v delších větách.
3. Seznamují se s elementárními poznatky o psovi domácím a tím posilují vzájemný vztah.

Děti se učily jemným dotykům, (tak aby se to fence líbilo). Učily se připínat obojek, vodítko, ne pro všechny byla tato činnost snadná. Děti uměly říct, proč se jim činnost líbila a vyjádřily svoje pocity. Je zapotřebí procvičit kázeň v komunikaci a pravidla rozhovoru. Děti byly netrpělivé a často si skákaly do řeči nebo mluvily najednou. Poznatky je potřeba upevňovat.

„Klíčové kompetence:

kompetence k učení: *Dítě soustředěně pozoruje a naslouchá.*

Kompetence komunikativní: *Dítě dokáže vyjadřovat svoje prožitky a pocity.*

Činnostní a občanské kompetence: Dítě chápe potřebu dodržovat pravidla“ (RVP PV, 2021, s. 11,12,13).

Samotné fenky jsou velkým motivem k naslouchání i k činnostem samotným. Skupina dětí je klidná a soustředěná. Jakmile však mají děti vyjádřit zážitky či pocity, jsou neukázněné a mluví naráz. Domluvily jsme se na pravidlech při povídání a na jejich dodržování.

4. Sociální aktivity

Sociální hry rozvíjejí sociální dovednosti – soucit, empatii, porozumění neverbálním signálům. Děti se učí rozpoznávat chování psa a respektovat jeho osobní prostor.

4.1 Výchovně vzdělávací cíle

Děti posilují přirozené poznávací city (zvědavost, radost z objevování apod.) Rozvíjejí kooperativní dovednosti, sebeovládání a schopnost city plně prožívat – uvolnění, emocionální propojení.

4.2 Příklady sociálních aktivit se psem

- Hra na schovávanou
- Péče o psa
- Hra na poslušnost
- Popis psího chování
- Hra na terapeutické objetí
- Zapojení psa do hrané pohádky

4.3 Popis konkrétní realizované sociální hry, Popis psího chování

Na obrázcích byli vyfoceni psi v různých postojích. Popsala jsem postavení celého těla, hlavy, uší a pozici psa jsem pojmenovala. Následně jsme si chování psů vyzkoušeli sami na sobě. Fenka byla tentokrát divákem.

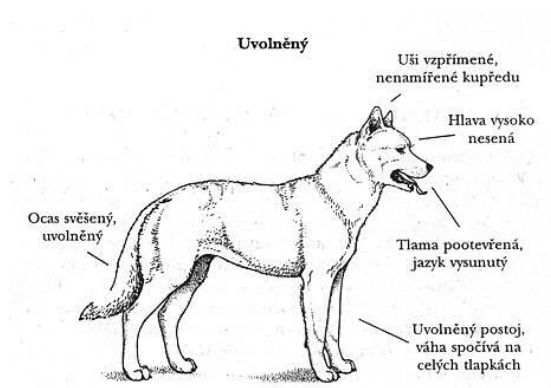
Průběh hry

Děti se učily poznat psí chování. Využila jsem následujících obrázků.

Příklady:

útočná hrozba - ocas vztyčený, zježená srst, zuby vyceněné

Tento soubor signálů sděluje, že pes je uvolněný, spokojený, není soustředěný ani znepokojený ději v bezprostředním okolí.

pes je uvolněný - ocas svěšený, uši vzpřímené (ne dopředu), tlama pootvřená, jazyk vysunutý, váha těla je na celých tlapkách

podřazenost - pes je na zádech, ukazuje svoje slabiny

hravost - pokrčené přední tlapy, zadek vzhůru a vrtí ocasem

4.4 Zhodnocení sociálních her

Tato hra byla sociální, vzdělávací a zábavná. Propojily se v ní mnohé dovednosti.

Činnost jsme začali tak, že se děti seznámily s jednotlivými pozicemi psů. Po té jsme si postoje vyzkoušeli - postoj těla a hlavy. Zkoušeli jsme vycenit zuby a popsali si postavení uší a ocasu. Pak jsme vybrali jedno dítě, které předvedlo jednu pozici psa. Kdo uhodl, mohl předvést další. Byla to velmi veselá hra a děti se při ní naučily nové vědomosti. Fenka byla při hře s námi a odpočívala.

Ostatní sociální aktivity byly velmi hravé a veselé. Dětem se velmi líbilo, když mohly fenku objímat (terapeutické objetí). Také jim přišlo velmi legrační hrát se psem divadlo. Fenka měla roli „psa“ v pohádce O veliké řepě. Děti se radovaly z nezvyklé situace - tahaly řepu a měly mezi sebou živé zvíře.

Velmi oblíbenou činností byla „Péče o psa“. Prohlížení drápků, venčení (vést ji na vodítku), česání, nalévání vody, krmení a mazlení. Musela jsem děti upozornit, že se po psovi neválíme. Je to živé zvíře, máme k němu respekt a úctu.

Měla jsem pocit, že tyto hry byly plné kontaktů, radosti, porozumění a nových příjemných situací.

Individuální přístup

Tyto hry byly plné kontaktů a dotyků se psem, chlapec se aktivně nezúčastnil ani jedné hry. Pozoroval a poslouchal. S paní učitelkou jsme ho k činnostem nenutily. Občas jsme se

zeptaly, zda si chce s námi hrát. Pozitivní bylo, že ačkoliv se činností účastnit nemusel, přesto s námi seděl v komunitním kruhu a poslouchal.

Reflexe dětí

Popíši pocity dětí, když objímaly psa ve hře „Na terapeutické objetí.“

Pocity dětí:

1. „Mám tě ráda.“
2. „Ty jsi krásný pes.“
3. „Ty jsi huňáč.“
4. „Ten je tak teploučký.“
5. „Máš mě rád, vid’?“
6. „Paní učitelko, ten má uši!“
7. „To náš Ferdík (králík mazlíček) je taky kamarád.“

Reflexe učitelky

Paní učitelka se velmi ráda zapojila do hrané pohádky a ztvárnila řepu. Společně s námi si zahrála „Terapeutické objetí“. Vyjádřila se – „je to paráda!“ Pochválila Elinku, že je moc hodná.

Sebereflexe

Hodnocení dětí je plné radosti, lásky a kamarádství. Děti říkaly bezprostřední pocity po té, kdy objaly psa. Vypadaly spokojeně a klidně. Měla jsem radost z dětské pohody a souznění.

4.5 Evaluace cílů a kompetencí

Výchovně vzdělávací cíle:

1. Děti posilují přirozené poznávací city (zvědavost, radost z objevování apod.)
2. Rozvíjejí kooperativní dovednosti, sebeovládání a schopnost city plně prožívat – uvolnění, emocionální propojení.

Fenka byla tentokrát v roli pozorujícího, přesto děti motivovala. Zajímaly se o její chování, potřeby a péči. Aktivně se zúčastnily všech činností. Klid a trpělivost fenky přispívaly k snadné spolupráci, vždycky pokojně vyčkala, co se od ní bude očekávat.

Z reflexe je patrné, že děti jsou ke zvířeti citlivé a vnímavé. Objetí psa v nich vyvolalo kladné emoce a uvolnění.

„Klíčové kompetence:

***kompetence k řešení problému:** Děti spontánně vymýšlí nová řešení problémů, mají originální nápady a využívají dosavadních zkušeností.*

***kompetence sociální:** Děti se spolupodílí na společných rozhodnutích. Projevují dětským způsobem citlivost a ohleduplnost“ (RVP PV, 2021, s. 11,12).*

Děti nemají problém vymýšlet varianty řešení. Někdy trochu nesmyslné, ale jsou vtipné a přispívající k dobré náladě. Na konečném řešení se děti domluví. Předškoláci mají už dost zkušeností s živým zvířetem a dovedou jich samostatně využívat v různých situacích.

5. Umělecké aktivity

Umělecké aktivity mohou zábavným způsobem rozvíjet kreativitu, smysly a dovednosti dětí. Celkově mohou poskytnout mnoho příležitostí k učení a posílit vzájemné vztahy.

5.1 Výchovně vzdělávací cíle

Děti vyjádří myšlenky, pocity nebo fantazii prostřednictvím kresby, zpěvu či přednesu.

Děti poznávají samy sebe, rozvíjí pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti).

5.2 Příklady uměleckých aktivit se psem

- Malování psa
- Modelování psí tlapky
- Zpívání pro psa
- Hraní pro psa
- Hudební relaxace

- Tanec se psem

5.3 Popis konkrétní realizované umělecké hry, Malování psa

Děti měly za úkol namalovat psa, jakého chtějí. Buď svého psa, Elinku, Betyнку nebo Dantese s Forestem (flat coated retrívr), školkoví psi. Některé děti si vybraly přítomnou Elí a chodily se dívat, jaké má oči, čenich apod.

Průběh hry

Děti, které si vybraly nepřítomnou Betyнку a Dantese, měly ztížené podmínky. Musely malovat z paměti. V průběhu malování jsme si připomněli, jak nepřítomní psi vypadají – barva srsti, očí, velikost, apod.

5.4 Zhodnocení zábavných aktivit

Při těchto aktivitách bylo nutné zajistit bezpečnost a pohodlí obou stran. Děti jsem vedla k citlivému zacházení s fenkou. Pokud děti modelovaly psí tlapu, nejprve si packu jemně prohlédly, popsaly ji a až po té ji modelovaly. Nepřipustila jsem, aby pokládaly modelínu zvířeti na tlapku. Pokud jsme hráli a zpívali, dodržovali jsme přiměřenou hlasitost. Při tanci s fenkou jsem hlídala šetrné zacházení.

Samotná Elí byla podnětem ke všem aktivitám a velkou motivací. Všechny děti se velmi ochotně do činností zapojovaly. Výtvary ukazovaly nám a chlubily se jimi i fence.

Individuální přístup

Podle očekávání se chlapec účastnil aktivit, které nevyžadovaly přímý kontakt. Položila jsem mu otázky:

1. Co se ti z těchto činností líbilo?
2. Z čeho máš obavy?
3. Líbila se ti relaxace se psem (pes byl cca dva metry od něj)?

Odpovědi:

1. „Malování a modelování.“
2. „Z ničeho.“ „Pohládl bys Elinku?“ „Ne, nechci.“

3. „Líbila, ležel jsem vedle Pavlíka a byla hezká písnička.“

Reflexe dětí

Děti říkaly, že se jim líbilo malovat Elinku a Betyнку. Potěšilo je, že s fenkou mohou i tancovat (pomocí hračky na provázku – ta pomáhala fence k pohybu). Některé dívky pochválily relaxaci, (odpočívaly blízko fenky).

Reflexe učitelky

Paní učitelka řekla, že jsou děti při všech činnostech se psem klidnější, tišší a více se soustředí.

Sebereflexe

Nemohla jsem porovnat činnosti (se psem a bez něj) jako paní učitelka, protože učím v jiné třídě a s těmito dětmi bývám výjimečně. Mohu zhodnotit pouze pohybové činnosti, které jsem s dětmi občas vedla a zde souhlasím s názorem kolegyně.

5.5 Evaluace cílů a kompetencí

Výchovně vzdělávací cíle

1. Děti vyjádří myšlenky, pocity nebo fantazii prostřednictvím kresby, zpěvu či přednesu.
2. Děti poznávají samy sebe, rozvíjí pozitivní city ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti).

V těchto aktivitách vystupovaly děti jako baviči. Záměrem bylo posílit jejich sebedůvěru a sebevědomí. Zda se cíl zdařil - posuzuji z radostného vystupování (beze studu) s fenkou při tanci, zpěvu. Ze samostatného rozhodnutí sám/a vystoupit před diváky.

Děti bavilo a těšilo, že mohou pro fenku něco udělat. Při kreativních činnostech byly klidné a zaujaté tvořením.

„Klíčové kompetence:

kompetence k řešení problémů: *Dítě spontánně vymýšlí nová řešení a zapojuje fantazii.*

komunikativní kompetence: *Dítě komunikuje (tancuje, zpívá) bez zábran a ostychu.*

kompetence sociální: *Dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech*“ (RVP PV, 2021, s. 11,12).

Děti byly samostatné, uvolněné a do činností se nenutily. Přišlo jim zábavné tvořit a tancovat se psem. Učily se ohleduplnosti – pes je živé zvíře, ne hračka.

Příloha 2 – Rozhovory s pedagožkami

Celé znění rozhovoru s paní zástupkyní

1. Co Vás přivedlo k rozhodnutí, že se budete ve své mateřské škole věnovat canisterapii?

- „Ve volném čase se věnuji canisterapii a kynologii. Napadlo mě propojit svůj koníček se svým zaměstnáním. Sama si uvědomuji, jak mě jen přítomnost mých psů uklidňuje a naplňuje. Chtěla totéž dopřát našim dětem.“

2. Jaká byla Vaše původní představa vykonávání canisterapie v MŠ?

- „Moje původní představa se shoduje s nynějším prováděním canisterapie. Každé ráno projdu se svými dvěma psy mateřskou školu. Chodíme za dětmi na zahradu nebo také na procházky. Působíme jako návštěva.“

3. Plánujete i jiné canisterapeutické aktivity, než krátké návštěvy ve třídách a na zahradě?

- „Ale my je míváme. Jednou za čtvrt roku udělám projekt na určité téma, kterého se moji psi aktivně účastní. Například jsme měli projekt „jarní louka“. Děti pod různě barevné kytičky, které vyrobily, schovaly psí pamlsky. Psi je museli hledat.“

4. Při plánování canisterapeutických projektů vycházíte ze školního vzdělávacího programu?

- „Ano, přesně tak. Stanovím si cíl a směřuji ke kompetencím. Do ŠVP jsme doplnili k doporučeným činnostem i ty canisterapeutické. Ve školním programu máme kromě různých projektů, angličtiny a dalších uvedené i moje canisterapeutické chvílky ve třídách.“

5. Vidíte nějaký přínos ve společných aktivitách dětí a psů, například zlepšení dovedností dětí?

- „Najdou se jedno - dvě děti ve třídě, které se psů bojí, ale většina z nich je nadšená. Vidí v něm živého kamaráda. Co neřeknou dospělému, sdělí psovi.“

Naučily se (děti) chovat k živému zvířeti, jsou ohleduplnější, při projektech - v učení jsou soustředěnější než jindy. Některé děti mají v psovi „partáka“ – objímají ho a zpívají mu, vyprávějí příběhy – skutečné i fiktivní a pes trpělivě poslouchá. Tam, kde nemají leckdy dospělí čas nebo trpělivost, zastoupí je pes. Tolik k těm dovednostem.“

6. Uvažovala jste někdy o zařazení intenzivnějších canisterapeutických aktivit v jedné třídě?

- „Neuvažovala. Jednak jako zástupkyně mateřské školy na to nemám čas a jednak by moji psi byli vyčerpaní. Neměli by sílu působit jinde.“

7. Jak dlouho pracujete v oboru canisterapie?

- „V oboru pracuji 5 let, chodíme hlavně do domovů důchodců a do nemocnic. V mateřské škole takto působím se psy Dantesem a Forestem 3 roky.“

8. Jak děti z počátku reagovaly na přítomnost psů ve třídě?

- „Co si pamatuji, většina dětí byla nadšena, našly se tak nejvíce dvě děti v každé třídě, které měly obavy.“

9. Jak se tyto obavy projevovaly? Změnily se postupem času?

- „Některé děti utíkaly. Jiné křičely, když se pes přiblížil nebo se odvracely. Ano, reakce se trochu časem zmírnily. Děti přestaly křičet a utíkat, ale žádné nadšení či vroucí chování se nekonalo. V podstatě to byly pasivní reakce, které trvaly u většiny dětí po celou dobu docházky do MŠ.“

10. Jaké dovednosti můžeme v souvislosti s canisterapií rozvíjet u předškolního dítěte?

- „To se takhle nedá říct. Určitě nebudu rozvíjet jen jednu dovednost, ale komplexně celé dítě. Jak už jsem řekla, děti se v přítomnosti psů naučily ohleduplnosti, jsou tišší a lépe se soustředí. Projevují psovi lásku a sympatii. Vypráví mu, zpívají. Myslím, že se dají rozvíjet mnohé další vědomosti a schopnosti.“

11. Měla jste z počátku nějaké obavy z reakce dětí?

- „Z reakce dětí jsem strach neměla, ale z rodičů ano.“

12. Jaký byl postoj rodičů na přítomnost psa ve třídě?

- „Jsme soukromá školka, nabízíme dětem rozmanité aktivity a jednou z nich jsou právě psi v mateřské škole. S touto informací se rodiče seznámí při první návštěvě mateřské školy. Někteří mají obavy o svoje dítě, jiní naopak jsou touto aktivitou nadšeni. Je na nich, zda se pro naši školku rozhodnou. Roli hraje i zdravotní stránka dítěte, např. alergie na srst. Z padesáti dětí nemáme jediné alergické dítě. Takže pokud shrnu, co jsem říkala, rodiče jsou se zvířetem srozuměni hned na počátku a později už nemívají žádné negativní reakce.“

13. Jak jste docílila toho, že můžete se psy působit v mateřské škole?

- „Nejdůležitější je postoj vedení MŠ. Naše paní ředitelka je novým aktivitám otevřená. To je základ, od vedení se to celé odvíjí. Ředitelka přijímá zaměstnance, kteří jsou s touto informací včas seznámeni. Mohou se rozhodnout, jestli u nás pracovat nebo ne. O rodičích jsem mluvila a samotné děti jsou většinou nadšené.“

14. Jaká bezpečnostní a hygienická opatření jste musela provést?

- „Stanovili jsme si s dětmi pravidla, která dodržujeme. Například - psovi nikdy neubližujeme. Netaháme ho za uši, ocas a podobně, necháme ho odpočinout. Já poznám psí varovné signály, kterými mi naznačují, strach, nepohodlí apod. Psi mají osvědčení, že jsou vhodné pro canisterapii a mohou ji provozovat. Ve školním řádu máme ustanovena bezpečnostní a hygienická pravidla, která platí v případě přítomnosti psa. Rodiče podepisují seznámení a porozumění školnímu řádu. A hygienická opatření? Psi musí být zdraví. Jsou pravidelně očkovaní a odčervení. Po procházce jim utíráme tlapky, nevenčíme je na školní zahradě a nesmí děti obtěžovat u jídla. Děti vědí, že po hře se psy si umyjí ruce.“

15. Doporučila byste canisterapeutické aktivity jako běžnou součást předškolního vzdělávání a proč?

- „Doporučila. Jednak jsem milovnicí psů, jednak vidím, kolik přinášejí dětem dobrého a jak jsou děti s nimi rády.“

Celé znění rozhovoru s paní učitelkou ze třídy Soviček

1. Jak děti z počátku reagovaly na přítomnost psů ve třídě?

- „Už je to dávno – dva/tři roky, snad si vzpomenu. Vesměs byly děti nadšené, jen asi dvě děti se bály.“

2. Jak se tyto obavy projevovaly? Změnily se časem?

- „Děti se psů straniily, bály se ho. Když přišel na návštěvu, nevšímalý si ho. Časem se to změnilo u holčičky u chlapce ne, ten ho ignoroval stále. Dívka si občas psa pohladila a pozorovala ho. Tato proměna proběhla až za nějaký čas, přibližně tak za 3-4 měsíce. Víc už se k psovi neměla.“

3. Pozorovala jste nějaký přínos v rozvoji dovedností, znalostí dětí? Jiný přínos?

- „Pes je pro děti oživením a něčím novým. Je přirozené, že se od něj něčemu naučí. A čemu konkrétně? Tak třeba pravidlům, jak se ke psům správně chovat, jak se o něj starat. Učí se být ohleduplné, že pes není plyšák. Ale také to, že pes může být zdrojem úrazu – třeba škrábne apod. Také se děti dozvídají něco o psím životě a rozšiřují si slovní zásobu.“

4. Měla jste obavy z reakce dětí na psa?

- „Neměla. Měla jsem strach z reakce rodičů. Avšak s žádným negativním postojem jsem se dosud nesečkala.“

5. Jaká bezpečnostní opatření ohledně psa ve třídě jste musela provést?

- „Kromě těch pravidel chování, která se děti naučily, jsme si ukázali psí zuby a drápy a vysvětlili si, že pes nemá ruce, aby nás v případě nepohodlí odstrčil. Proto může kousnout nebo škrábnout, a to bolí. Budeme tomu předcházet tím, že mu nebudeme dělat nic ošklivého – tahat ho za chlupy, ocas apod.“

6. Jaká hygienická opatření jste musela provést?

- „Snad kromě toho, že si děti myjí po hře se psy ruce a pes jim nesmí asistovat při jídle, tak žádná zvláštní další opatření jsem provést nemusela. Co se týče psů, tak vše kolem nich má na starosti jejich majitelka (paní zástupkyně).“

7. Jaký byl postoj rodičů na přítomnost psa ve třídě?

- „Bála jsem se toho, myslela jsem si, že budou rodiče protestovat. Budou se bát, aby se něco nestalo, ale nikdo nic negativního neřekl. Jsme soukromá školka, rodiče jsou se psem srozuměni hned na začátku. Pokud se jim pes v MŠ nelíbí, mohou si vybrat jinou školku.“

8. Stalo se někdy, že by pes nebo naopak dítě psovi ublížilo?

- „Naštěstí ne. Psi jsou vycvičení, poslouchají na slovo a jsou neskutečně trpěliví. Děti, když byly malé nebo nově příchozí, jsem musela učit, aby jim nesahaly do očí, neválely se po něm. Dneska už se chovají dobře, jen někdy křičí, třeba když psa vítají.“

9. Jak konkrétně vypadají ranní návštěvy psů ve vaší třídě?

- „Paní zástupkyně se psy přijde, ti se projdou po třídě. Pak záleží na dětech. Buď jsou příliš něčím zaměstnané a psa si nevšímají, nebo nemají žádnou činnost, tak se věnují zvířeti.“

10. Je nějaké dítě ve třídě, které psa kontaktuje vždy, ať je zaneprázdněné nebo není?

- „Takový milovník psů je jeden chlapec a jedna dívka. Není to stoprocentní, někdy si ho nevšimnou, ale většinou ano. Ti dva mají sklony se po psovi válet. Nemají žádné zábrany. Takže jim připomínám, že pes není polštář.“

11. Napadají Vás nějaká negativa v souvislosti s canisterapií v předškolním vzdělávání?

- „Nenapadají mě žádná. Jen maličkost - musíme psy vždy hlídat, aby nechodili k dětem k jídlu. Jsou to neskuteční jedlíci.“

Jinak jsem majitelka psa a psy miluji, takže já v této činnosti vidím jen samá pozitiva.“

12. Jsou okamžiky, kdy Vás návštěva psa ruší? (Třeba máte rozpracovanou nějakou činnost apod.)

„To ne. Jednak s tím počítám a jednak paní zástupkyně vidí, že třeba nemáme prostor a čas, a tak se psy odejde. Navíc děti si ráno hrají nebo dělám nějakou individuální činnost. Prostě se tam ty návštěvy vejdou.“

13. Umíte si představit, že by se canisterapie stala stálou součástí školního vzdělávacího programu?

- „My ji jako součást programu máme, myslím ty projekty. Nevím přesně, jak to paní zástupkyně plánuje, ale určitě vychází ze školního programu. Takže představit si to umím, protože my už to realizujeme.“

14. Psa ve třídě už znáte po dobu dvou/tří let. Změnily se vztahy mezi dětmi a psy za tu dobu?

- „Určitě se změnilo a k lepšímu. Začátky byly uplakané, časem se děti zklidnily. Pak zkoušely psa pohladit, nějaké ty neplechty – tahání za uši a tak. Dneska už mu většina dětí věří. Je pravda, že ty proměny chování nějaký čas trvají, klidně i rok. Ti, co si psa neoblíbili, tak k ničemu nenutíme.“

15. Doporučila byste canisterapeutické aktivity jako běžnou součást předškolního vzdělávání a proč?

- „Ano, doporučila, ale já jsem zaujatá, protože mám psy moc ráda. Do každé mateřské školy bych ho doporučila. V dnešní době, kdy jsou děti zalezlé u počítače, málo se hýbou a rodiče na ně nemají čas, je pes báječný kamarád. Vyslechne, musí se vyvenčit, tedy donutí nás k pohybu a opětuje lásku. Tady ve školce hned postřehnu jinou atmosféru, když přijdou psi. Děti se zklidní, pracují ochotněji, než jindy. Pes je velmi motivující. Nejenom tematicky, ale jenom už tím, že je, svou přítomností.“

Celé znění rozhovoru s paní učitelkou ze třídy Včelek

1. Co říkáte na ranní návštěvy psů ve třídě?

- „V období adaptace jsme požádali paní zástupkyni, aby k nám s pejsky nechodila. Je to z toho důvodu, že ve třídě je náročná adaptace nových dětí. Často pláčou, reagují na každou změnu. Většina z nich nemá se psy žádné zkušenosti, bojí se jich – křičí, pláčou a utíkají.“

2. Kdy mají psi povolený vstup mezi děti?

- „Až si skupina trochu „sedne“. Letos si děti zvykají poměrně rychle, takže začátkem října už k nám mohli.“

3. Můžete popsat reakce dětí na psa?

- „Jak kdo. Většina dětí se bojí. Jsou to přeci jenom velcí, černí psi, kteří jsou pomalu stejně velcí jako dvouleté děti. Asi dvě děti ze třídy se nebojí, ale ti mají psa doma nebo u babičky.“

4. Jak se obavy dětí projevují?

- „Utíkají, křičí, schovávají se za mě. Jsou to bouřlivé reakce. Ale protože se návštěvy psů konají denně, během 14 dnů se děti uklidní. Některé se už jen odvrací, některé se nechají očichat, ale tak dvě-tři děti zůstávají bojácné dál.“

5. Jak na chování dětí reagujete?

- „Snažím se je uklidnit, říkám jim, že jsou to školkoví, hodní psi. Seznamuji děti s jejich jmény, aby věděly, že Forest a Dantes jsou naši psi. Jdu jim příkladem, psa hladím, drbu. Ale určitě nikoho nenutím, aby se ho dotýkal, pokud nechce.“

6. Myslíte si, že je to dobrý nápad – pes v mateřské škole?

- „Ano, pokud nepřijde na začátku adaptace dvouletých dětí. Jinak jsem pro.“

7. Co pes dětem ve školce přináší?

- „Pokud budu mluvit za dvouleté děti, tak je to pro mnohé zjevení. Protože pro většinu z nich je to opravdu první setkání „v tváří v tvář“ živému zvířeti. Když překonají obavy, začnou objevovat, co je to chlupaté zvíře zač. Někteří ho jen pozorují, jiní se nechají i olíznout, hodí mu míček. Máme zkušenost, že děti, které si psa neoblíbí, tak setrvávají ve svém postoji po celou dobu. Sice psa tolerují, nekřičí, ale nevyhledávají jeho společnost. Řekla bych, že ho tiše trpí. U nás to bývají tak dvě děti z celé skupiny.“

8. Je pes novým podnětem k učení?

- „Ano, ale takhle malé děti ještě neznají, co si smí a nesmí k psovi dovolit. Takže se učí i bezpečnému chování – nesahej mu do očí, netahej ho za uši, u psa se nekřičí apod. Pro některé děti je pes kamarád, klidně ho obejmou. Dvouleté děti začínají všechno teprve poznávat, jsou na začátku.“

9. Dá se říct, že zachovat bezpečnost u takto malých dětí je náročné?

- „To zase ne. Prostě dítě, které je zrovna u psa, pozoruji. Dávám pozor, aby si vzájemně nic neudělali. Psi jsou sice cvičení, ale přesto je to zvíře a nikdy nevíte, co může udělat. Pokud děti udělají něco špatně, tak jim to vysvětlím, prostě se správné chování nějakou dobu učí. Paní zástupkyně si hlídá psy a já dávám pozor na děti.“

10. Souhlasila byste s intenzivnějšími canisterapeutickými aktivitami, ne jen s návštěvami?

- „Ony jsou. Takové projekty, ale my se jich neúčastníme. Pro dvouleté děti jsou náročné z hlediska pozornosti i jinak. Ale dětem neutečou, jakmile přejdou o třídu výš (budou starší), už na ně chodit budou.“

11. Takže forma psích návštěv je pro vaši věkovou skupinu ideální?

- „Klidně by s námi mohl být jeden pes (dva jsou moc) i delší dobu, třeba hodinu. Když si děti hrají, mohl by být s námi. Ale to zatím ještě neproběhlo. Už byl s námi kousek cesty na procházce.“

-

12. Jaký byl postoj rodičů na přítomnost psa ve třídě?

- „ Jsem přítomna při první návštěvě rodičů, takže vím, že je paní ředitelka s touto skutečností seznamuje. Rodiče se hodně ptají na bezpečnost, na hygienu, na konkrétní činnosti se psy. Také je zajímají naše zkušenosti, jestli se někdy něco nestalo. Mají obavy z toho, že jejich dítě psy nezná a bude se bát apod. My jim odpovídáme podle našich zkušeností. Popisujeme jim reakce ostatních dětí. Některým rodičům se nápad líbí, buď jsou to „pejskaři“, nebo takoví nadšenci do všech aktivit navíc.“

13. Jak konkrétně vypadají ranní návštěvy psů ve vaší třídě?

- „Psi přijdou, některé děti začnou ječet a utíkat a jiné si jich ani nevšimnou. Pokud ke psům přilákám pozornost dětí, pozorují mě, co dělám a ty odváznější si ho pohladí nebo mu podají hračku. Také psi berou dětem hračky a těm se to samozřejmě nelíbí. Zatím jsou to takové rozpačité projevy, ale děti jsou opravdu hodně malé.“

Příloha 3 – Certifikáty canisterapie

Certifikát fenky Bety

Prostě srdcem z. s.
Hlavní 70, 252 42 Jesenice - Osnice

CERTIFIKÁT

CANISTERAPIE

VÝSLEDEK ZKOUŠEK

Terapeut	JITKA MAŠENKOVÁ	Teoretická	SPLNILA
Datum narození	M. 5. 1976	Psychologická	SPLNILA
Zvíře	PES / ZLATÝ RETRIÉR	Praktická	SPLNILA
Jméno	BETY	Datum	15. 6. 2013
Datum narození	15. 6. 2013	Platnost	PŘEZKOVENÍ DLE POTŘEBY
Číslo tetování / čipu	981020000678167		

Podpis zkoušející
SPOLEK PESSOS
Canisterapie
Tel: 777 180 788
261 01 Píbram 1, Nánysov 4
IČ: 26680459, B.U.: 171656186/0600

Prostě srdcem z. s.
IČO: 17400236
+420 775 268 444
info@prostesrdcem.cz
Hlavní 70, 252 42 Jesenice - Osnice

Předseda spolku
EDUVA HESNÍKOVÁ

Certifikát fenky Eli

Prostě srdcem z. s.
Hlavní 70, 252 42 Jesenice - Osnlce

CERTIFIKÁT

CANISTERAPIE

VÝSLEDEK ZKOUŠEK

Teoretická	SPLNILA
Psychologická	SPLNILA
Praktická	SPLNILA
Datum	25. 6. 2023
Platnost	PŘEZKOUMĚNÍ NE POTŘEBY

Prostě srdcem z. s.
ICO: 17400236
+420 775 268 444
Info@prostesrdcem.cz
Hlavní 70, 252 42 Jesenice - Osnlce

Předseda spolku
ERIKA HLEŠIKOVÁ

Terapeut	JITKA MAČENKOVÁ
Datum narození	14. 5. 1976
Zvíře	PES / ZLATÝ RETRÍVR
Jméno	ELI
Datum narození	17. 7. 2020
Číslo tetování / čipu	981020000257518

SPOLEK PESSOS
Canisologie
Tel.: 777 360 788
281 01 Příbřem I., Napský 4
ICO: 28680459, BÚ: 171656186/0600

Podpis zkoušející
[Signature]

Příloha 4 – Fotky ze třídy Včeliček, dvouleté děti

prosinec 2023

Uvítání Bety ve třídě

Pozorování fenky

První kontakty s fenkou

Pohlazení od paní učitelky a asistentky

Pozorování fenky

Příloha 5 – Fotky ze třídy Soviček, pětileté děti

Období adaptace, ranní hry

Na školní zahradě

Na procházce

Spinkání v MŠ

Canisterapeutické aktivity

- **Zábavné aktivity, Obrázek z granulí**

- Fyzické aktivity, Překážková dráha pro psa

- **Vzdělávací aktivity, Máme dva psy, hledej rozdíly**

- Sociální hry, Péče o psa – česání, Hraná pohádka

Pohádka O velké řepě

- Umělecké aktivity, Malování fenky

